

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายหลักมุ่งพัฒนาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยการจัดการศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษา ในด้านสายอาชีวศึกษาจะปรับปรุงและขยายการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคนิค เพื่อผลิตกำลังคนระดับกลาง ให้ได้ทั้งคุณภาพและปริมาณ เพื่อสนองความต้องการ แรงจูงใจของการพัฒนาทางด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมของประเทศในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ 2516 : 3-4)

การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยมุ่งให้การศึกษาและการฝึกอบรมคน ในระดับต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม (กรมอาชีวศึกษา : ไม่ปรากฏเลขหน้า) รัฐจึงได้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียน เพื่ออบรมสั่งสอนบุคคลให้มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมาก ๆ ในอาชีวศึกษาหนึ่งอาชีวศึกษาใดโดยเฉพาะ โดยมีกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบและได้มีการจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาขึ้นตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2475 (กระทรวงศึกษาธิการ 2509 : 40) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2479 แผนนี้เป็นแผนแรกที่เรียกการจัดการศึกษาวิชาชีพว่า การอาชีวศึกษา รัฐบาลวิเศษจากวิเศษมาจัด เป็นอาชีวศึกษา ทั้งในระดับประถมและมัธยม การบริหารงานได้จัด เป็นกองอาชีวศึกษาขึ้น (บุญศักดิ์ ใจจงกิจ 2519 : 15) หลังจากนั้นหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ อ้างถึงใน สันติพงษ์ ปลั่งสุวรรณ 2522 : 6) ซึ่งได้แก่ หลักสูตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นกลาง แผนกเกษตรกรรม พุทธศักราช 2491 ได้กล่าวไว้ว่า "หลักสูตรนี้กำหนดให้เรียนวิชาสามัญ รวมทั้งวิชาพลศึกษา ในรอบสัปดาห์หนึ่งได้กำหนดเวลาให้เรียนราวหนึ่งในห้าของเวลาทั้งหมด" โดยจัดสอนวิชาพลศึกษาในชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 ต่อมาในปีพุทธศักราช 2503 ได้มีหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปีพุทธศักราช 2503 ออกใช้ แต่ไม่มีการจัดวิชาพลศึกษาไว้ในหลักสูตรของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงระดับอาชีวศึกษาคด้วย เมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 วิชาพลศึกษาก็ได้จัดให้มีขึ้นในสถานศึกษาอาชีวศึกษาอีกครั้งใน พ.ศ. 2518

ในปี พ.ศ. 2523 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 (ปวช.2524) แทนหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : คำสั่งที่ อ.119/2523) จากผลการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2526 กรมอาชีวศึกษาก็ได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ครบทั้งหลักสูตรและได้ยกเลิกหลักสูตรเดิมไป หลังจากใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 (ปวช.2524) ได้ระยะหนึ่ง กรมอาชีวศึกษา (ม.ป.ป. : 1) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหา และวิเคราะห์ระบบการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตร ปวช.2524 เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน และได้ข้อค้นพบว่า หลักสูตรและโครงสร้างของหลักสูตร ปวช. 2524 ยังไม่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระและไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ที่ต้องการบุคคลที่มีความรู้คู่กับคุณธรรม มีทักษะในการปฏิบัติงาน สามารถนำความรู้มาประยุกต์ได้ กับเครื่องมือ เครื่องจักร ที่เกิดขึ้นตามเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ

อนึ่ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 (2530 - 2534) นั้น มีหลักการ เป้าหมาย ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพคนและคุณภาพชีวิต

ดังนั้น กรมอาชีวศึกษาจึงได้จัดหลักสูตร ปวช.2530 ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ในการจัดการด้านธุรกิจ ด้านอุตสาหกรรม การปรับคนให้มีคุณธรรม เท่าทันเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้า อยู่เสมอ ทั้งนี้โดยอาศัยกระบวนการเรียนการสอนแบบครบวงจร ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ ผลิตได้ จำหน่ายได้ จัดการได้ บริโภคได้ บริการได้ และมีความสามารถพอที่จะประกอบอาชีพอิสระได้

ถึงแม้ว่าหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ปวช.2530) จะปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ นักศึกษามีความสามารถพอที่จะประกอบอาชีพได้ วิชา พลศึกษา ยังคงเป็นวิชาหนึ่งในหมวดวิชาพื้นฐาน ที่บังคับใช้ในหลักสูตร ปวช.2530 ซึ่งจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาพลศึกษานี้ คือ (กรมอาชีวศึกษา, ฉบับปรับปรุง ม.ป.ป. : 1)

1. ให้มีทักษะและนิสัยในการ เล่นกีฬาและการออกกำลังกายด้วยกิจกรรมพลศึกษา เพื่อความสนุกสนานและเพื่อสุขภาพ
2. ให้มีคุณธรรม เช่น ความมีน้ำใจนักกีฬา มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และสามารถนำคุณธรรมดังกล่าวนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นอย่างดี
3. ให้เห็นคุณค่าของการกีฬาและเล่นกีฬาตามอุดมคติของกีฬา เช่น กีฬาเพื่อสุขภาพ กีฬาเพื่อความสนุกสนาน กีฬาเพื่อมิตรภาพ

4. ให้สามารถพัฒนาและรักษาสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ด้วยการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเป็นประจำ

5. ให้สามารถใช้วิจารณ์อย่างเลือก เล่นกีฬาและออกกำลังกาย ตามสภาพการณ์และระดับความสามารถของตนเอง ด้วยความปลอดภัย

6. ให้มีความรักและนิยมในพฤติกรรมของผู้เล่นกีฬาและผู้ดูกีฬาที่ดี

จากจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาพลศึกษาในระดับ ปวช. 2530 ที่ได้กล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าวิชาพลศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้สมบูรณ์และวิชาพลศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งของการศึกษาทั้งหมด ซึ่งกิจกรรมทุกอย่างของพลศึกษา เป็นหลักสำคัญที่จะช่วยให้อุดมการณ์ของการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ดังที่ บุญสม มาร์ติน (2520 : 1) ได้กล่าวว่า

การพลศึกษาและการกีฬาในโรงเรียนนั้น เป็นของจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องจัดให้มีการเรียนการสอนขึ้นอย่างเท่าเทียมกับการเรียนการสอนวิชาการด้านอื่น ๆ เพราะสิ่งทั้งหลายที่ได้เรียนรู้ไปนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของเขา ดังนั้น ทุกคนที่จะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาเด็กในโรงเรียน จะต้องยอมรับและเข้าใจเสียแต่แรกว่า การพลศึกษาและการกีฬานั้น เป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติและพึงเอาประสบการณ์นี้ไปใช้ปฏิบัติตลอดชีวิตของตนเอง

วรสักดิ์ เพียรชอบ (2527 : 2) กล่าวว่า

พลศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเจริญองกงามและมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยอาศัยกิจกรรมพลศึกษาที่ได้เลือกเห็นแล้ว เป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ ฉะนั้น การพลศึกษาอาจจะแตกต่างจากการศึกษาอื่นบ้างก็ตรงสื่อกลาง (medium) ที่นำมาใช้ในการศึกษาหรือการเรียนการสอน โดยจัดประสบการณ์ในด้านกิจกรรมพลศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมหรือปฏิบัติจริง ๆ และการที่นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ ก็เฉพาะต่อเมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยตรงด้วยตนเองเท่านั้น

และ ฟอง เกิดแก้ว (2520 : 1) กล่าวว่า

พลศึกษาเป็นการศึกษาที่สำคัญส่วนหนึ่งในทุกระดับสถานศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมให้บุคคลได้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อจะมีชีวิตอยู่อย่างสมบูรณ์

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าวิชาพลศึกษาเป็นวิชาหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องจัดสอน แต่การจัดสอน
 พลศึกษาในสถานศึกษาให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี การวางแผน
 บริหารงาน ซึ่ง วิทยุ สาธิต (2526 : 1) กล่าวว่า ในการบริหารนั้นผู้บริหารย่อมสนใจวิธี
 การหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้บริหารมั่นใจว่ากิจการต่าง ๆ ที่ต้องการ จะมีการปฏิบัติ
 จนได้รับความสำเร็จหรือไม่ มากที่สุด และการจัดการอาชีวศึกษาในช่วงที่ผ่านมา ยังไม่ประสบ
 ผลสำเร็จ เพราะยังมีอุปสรรคหลายประการ เช่น ขาดเอกภาพในด้านนโยบายและวางแผนของ
 หน่วยงานต่าง ๆ งบประมาณ บุคลากร เครื่องมือ ปัญหาด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา
 หลักสูตร คุณภาพของครูที่สอน เป็นต้น (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 90-91)
 ซึ่งตรงกับปัญหาทางด้านพลศึกษา ดังที่ ดันดิพงษ์ ปลั่งสุวรรณ (2522 : ง-ฉ) ได้ทำการวิจัย
 เรื่อง "ปัญหาการจัดและดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร"
 ปัญหาที่พบคือ ครูผู้สอนวิชาพลศึกษามีไม่เพียงพอ ขาดสถานที่สำหรับกิจกรรมในร่ม สถานที่สำหรับ
 ทำความสะอาดร่างกายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม และขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน
 และนอกจากนี้ ไพฑูริย์ ทองหอม (2528 : ง-ฉ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดและดำเนิน
 โปรแกรมพลศึกษาในวิทยาลัยเกษตรกรรม" พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในโครงการต่าง ๆ เช่น
 โครงการสอนพลศึกษาในชั้นเรียน พบว่า ขาดความร่วมมือของอาจารย์อื่น ๆ, โครงการแข่งขัน
 กีฬาภายในวิทยาลัย พบว่า นักศึกษามีเวลาฝึกซ้อมไม่เพียงพอ, โครงการแข่งขันกีฬานอก
 วิทยาลัย พบว่า ขาดการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร, โครงการแข่งขันกีฬาระหว่างวิทยาลัย พบว่า
 ขาดความร่วมมือจากนักศึกษา, โครงการจัดกิจกรรมเพื่อสันถนาการ พบว่า งบประมาณที่ใช้ไม่
 เพียงพอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษามีปัญหาการบริหารพลศึกษาในสถานศึกษา สังกัด
 กรมอาชีวศึกษา เพราะว่าถ้าสถานศึกษาสามารถบริหารพลศึกษาให้มีประสิทธิภาพดีแล้ว ก็จะทำให้
 ให้การเรียนการสอนพลศึกษา บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี แต่ถ้าสถานศึกษาไม่
 สามารถบริหารพลศึกษาให้มีประสิทธิภาพดี ก็อาจจะมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการบริหาร
 พลศึกษาในสถานศึกษานั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาในกลุ่มภาคกลาง คือ สถานศึกษาสังกัด
 กรุงเทพมหานคร เขตการศึกษา 1 และเขตการศึกษา 5 ซึ่งเป็นสถานศึกษาอยู่ในเขตที่มีความ
 เจริญมาก ก็อาจจะประสบปัญหามากกว่าสถานศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารผลศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง
2. เพื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูผลศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการบริหารผลศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง

สมมติฐานของการวิจัย

1. สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง ประสบปัญหาการบริหารผลศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สามารถสำรวจและวัดได้
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารผลศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง ของผู้บริหารสถานศึกษากับครูผลศึกษาไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผลศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารผลศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง โดยมุ่งศึกษาด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านผู้บริหาร
2. ปัญหาด้านครูผลศึกษา
3. ปัญหาด้านนักศึกษา
4. ปัญหาด้านผู้ปกครอง
5. ปัญหาด้านงบประมาณ
6. ปัญหาด้านอุปกรณ์
7. ปัญหาด้านสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวก
8. ปัญหาด้านการจัดและดำเนินการโครงการผลศึกษาในสถานศึกษา
 - 8.1 โครงการสอนผลศึกษาในสถานศึกษา
 - 8.2 โครงการแข่งขันกีฬาภายในสถานศึกษา

- 8.3 โครงการแข่งขันกีฬากายนอกและระหว่างสถานศึกษา
- 8.4 โครงการจัดกิจกรรมเพื่อนันทนาการ
- 8.5 โครงการพลศึกษาพิเศษ

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูพลศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง ให้คำตอบที่เชื่อถือได้และตรงกับความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารพลศึกษา หมายถึง การจัดการหรือการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกับการพลศึกษาในสถานศึกษา

สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง คือ กรุงเทพมหานคร เขตการศึกษา 1 และ เขตการศึกษา 5

กลุ่มภาคกลาง หมายถึง เขตกรุงเทพมหานคร เขตการศึกษา 1 และเขตการศึกษา 5

เขตกรุงเทพมหานคร คือ พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร

เขตการศึกษา 1 คือ พื้นที่ในเขตจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร

เขตการศึกษา 5 คือ พื้นที่ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือผู้ที่รักษาการแทนในตำแหน่งดังกล่าว

ครูพลศึกษา หมายถึง ครูพลศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการสอนพลศึกษา ทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิทางพลศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาการบริหารพลศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกลุ่มภาคกลาง
2. เป็นแนวทางแก่ผู้ที่จะศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารพลศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกลุ่มอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย